

Armoedebeleid vergt vooral visie

OCMW's worden in 2019 afgeschaft. Een puur organisatorische maatregel of toch opletten?

- ▶ Twaalf jaar geleden begon integratie van OCMW's in gemeenten
- ▶ Een totale 'inkanteling' is niet zonder risico's voor de rechten van mensen in armoede
- ▶ Echte vraag is welk doel de grotere efficiëntie moet dienen

Lieve WOUTERS

Beter samenwerken en onder- tussen ook nog eens besparen. Dat beoogt de afschaffing van de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW's). Wie kan daartegen zijn? Toch kan die maatregel niet louter afgedaan worden als een keuze voor goed bestuur. De belangrijkste vraag is welk doel de grotere efficiëntie moet dienen.

Socioloog Dirk Geldof, die van 2007 tot 2011 OCMW-raadslid was in Antwerpen en zetelde voor de partij Groen, is er alleszins niet gerust op. Hij schetst de achtergrond: „Twaalf jaar geleden begon de integratie van de OCMW's in de gemeenten. Zo werd de OCMW-voorzitter voortaan ook schepen van Sociale Zaken. Ondersteunende diensten (communicatie, personeel) gingen samenwerken. Intussen zijn grote delen van het patrimonium afgesplitst naar autonome bedrijven (beheer van zieken- en rusthuizen). Wat overbleef, is de directe hulpverlening.”

Zo beslist de OCMW-raad, of de Bijzondere Commissie van de Sociale Dienst, op grond van verslagen van de maatschappelijk wer-

ker over concrete en individuele dossiers, zoals de toekenning van het leefloon. Dat gebeurt achter gesloten deuren, uit respect voor de privacy van cliënten.

Geldof: „Als in de toekomst politici zich daarover moeten buigen, komt de goede dienstverlening zelf op de helling te staan. Ze zijn minder gespecialiseerd in die zaken en vertrekken meer van een politieke logica. Ook vrees ik dat gemeenteraadsleden maatschappelijk welzijn sneller zullen afwegen tegen andere uitgaven, zoals bijvoorbeeld sport of cultuur, terwijl maatschappelijk welzijn een recht is voor iedere burger.”

Dat recht wordt overigens al een tijdje aangetast, meent Philippe De Craene van Daklozen Aktie Komitee Antwerpen. Naar aanleiding van de aanpassing van de missietekst van het OCMW van Antwerpen, stelt hij de zaken op scherp: „De huidige missietekst luidt dat het OCMW de sociale grondrechten van burgers *garandeert*. In de nieuwe tekst wordt dat: 'Onze organisatie draagt bij aan de realisatie van sociale grondrechten.'”

„Ook na integratie OCMW moet kwaliteit van dienstverlening voorop staan”

Hij vervolgt: „Het OCMW kan al lang geen waardig leven meer voor iedereen verzekeren. Hoe zou het dat kunnen? Er is geen echte armoedepolitiek in België, ook niet in Vlaanderen. Er is geen woonpolitiek. Het OCMW krijgt de middelen daarvoor niet. En door de werklust slaagt het er zelfs nauwelijks in zijn cliënten behoorlijk te begeleiden.”

Activering staat daarbij voorop. Het risico bestaat dat wie niet sterk genoeg is voor de arbeidsmarkt, wordt afgeschoven naar CAW's. Dat zijn diensten die onder meer crisisopvang bieden. Zij zijn niet uitgerust om het probleem van dakloosheid, psychische kwetsbaarheid en extreme armoede op te vangen en om te streven naar een echte lotsverbetering.

We zijn weer bij onze vertrekvraag. Welk doel moet de toegenomen efficiëntie van openbare welzijnsvoorzieningen dienen? Oostkamp is een van de gemeenten waar het OCMW nu al verregaand geïntegreerd is. Voor gemeente- en OCMW-secretaris Jan Compagnol is het antwoord op die vraag duidelijk: de kwaliteit van de dienstverlening staat voorop.

„Sinds 2012 bevinden de gemeentediensten en het OCMW zich op dezelfde site, een heel toegankelijke plaats. Ze delen dezelfde loketten, zodat het stigma verdwijnt voor iemand die aanklopt bij het OCMW. We hebben een gemeenschappelijk secretariaat, personeelsdienst, financiële, communicatie- en ICT-dienst. Voor ons staat de kwaliteit van dienstverlening daarbij voorop. Als straks ook het aparte bestuur wegvalt, zal er organisatorisch weinig veranderen, want de Sociale Dienst blijft apart werken. Elke gemeente of stad beslist zelf hoe ze de Vlaamse maatregel om tot één bestuur te komen, in de realiteit vormgeeft.”

Compagnol gaat ervan uit dat, mits voldoende waarborgen, de schaalvergroting die met de afschaffing van de OCMW's beoogd wordt, geen negatieve impact zal hebben op het welzijn van de doelgroep.

STANDPUNT

Bert CLAERHOUT

Een genereus hart is een tegengif voor onverschilligheid

„De profeten waarschuwden indertijd al dat zelfvoldaanheid zich aan onze ziel vastklampt en tot onverschilligheid leidt. Met de regelmaat van een klok riepen Jesaja en Jeremia hun volk op tot berouw, maar hun geweeklaag vond geen gehoor. Hun tijdgenoten lieten zich onverstoorbaar meeslepen in een rage van plezier – „Als een korf vol gevogelte, zo zijn hun huizen vol van bedrog” (Jeremia 5, 27). De profeten bleven met een ziel vol verschrikking achter. In zijn boodschap voor de veertigdagentijd, die volgende week begint, waarschuwt ook paus Franciscus voor een „globalisering van de onverschilligheid”, waardoor individuen en gemeenschappen almaar meer de neiging hebben op zichzelf terug te plooiën. „Zo sluiten zij de deur waarlangs God in de wereld komt”, benadrukt de paus.

Franciscus' boodschap is een oproep om ons daarover tijdens de vasten – voor de christen een tijd van boete, loutering en solidariteit – te bezinnen. Daartoe opent de paus enkele wegen. Allereerst is er de verbondenheid binnen de Kerk. In het deelhebben aan de *communio sanctorum*, gemeenschap van de heiligen, delen we als gelovigen zowel geluk en bezit als lijden en pijn. Dat houdt in dat we moeten afstappen van het idee dat we er als individu alleen voorstaan en dat we alles op ons eentje moeten aankunnen. Tegenover de moedeloosheid die tot onverschilligheid leidt, staat dat we ons als Kerk wereldwijd voor de noden van onze medemensen moeten engageren. Om die solidariteit concreet te maken, lanceerden onze bisschoppen destijds de vastencampagne Broederlijk Delen, die dit jaar op het Zuid-Amerikaanse land Peru focust. Uiteraard vraagt ook de schrijnende situatie van de christenvervolging in het Midden-Oosten onze steun.

Een tweede weg is die van de parochies en gemeenschappen. De paus hoopt dat ze „eilanden van genade in een zee van onverschilligheid” zouden worden en dat ze de gelovigen in staat stellen te ervaren wat het betekent deel uit te maken van het universele lichaam van de Kerk. Het is een veelbetekenende opmerking, ook voor de Kerk in Vlaanderen die het parochielandschap volop aan het herstructureren is. Uiteraard is de zorg voor de toekomst belangrijk en kunnen parochies niet meer functioneren zoals decennia geleden. Structuurhervormingen kunnen evenwel nooit een doel op zich zijn. Belangrijker dan nieuwe structuren, is het herstel van het vertrouwen. Dat vertrouwen is onlosmakelijk verbonden met de authenticiteit waarmee de Kerk haar boodschap uitdraagt. Het is genoegzaam bekend dat velen die de Kerk hebben verlaten, nochtans hun droom van een gemeenschap die Gods liefde en tederheid in zich draagt en hoop brengt, niet hebben opgegeven.

Dat alles is geen zaak van de kerkelijke ambts- en gezagsdragers alleen, maar van ons allen. De vasten is de uitgelezen periode om ons over onze keuze voor God te buigen. Dat is geen makkelijke opdracht. Een levenskeuze maken en die uitzuiveren, is veel ingrijpender dan ons af en toe een lichamelijke versterving op te leggen – ook al willen we daarmee geen afbreuk doen aan de religieuze betekenis van ascese en onthechting. Wat telt, is dat we door het bedwingen van onze hartstochten de zuiverheid van het hart bereiken om op Pasen onze keuze voor God te vernieuwen en ons geloof zodanig te versterken dat we ons leven nog meer door Hem laten veranderen.

„Het lijden van anderen is een oproep tot bekering, want de nood van mijn broers en zussen herinnert mij aan mijn eigen broosheid en mijn afhankelijkheid van God en de medemens”, schrijft de paus aan het eind van zijn vastenbrief. Hij vraagt van ons hart een plek van barmhartigheid te maken. Een barmhartig hart is geen zwak hart, integendeel. Wie barmhartig wil zijn, moet sterk en genereus in het leven staan. Hij moet aan tal van verleidingen weerstaan en mag zich niet laten inkapselen door zelfvoldaanheid. Een genereus hart, kortom, is het beste tegengif voor onverschilligheid en cynisme.”

OCMW Brussel staat mee in voor de winteropvang van dak- en thuislozen. © Belga Image